

Cauza C-536/22**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

10 august 2022

Instanța de trimitere:

Landgericht Ravensburg (Germania)

Data deciziei de trimitere:

8 august 2022

Reclamanți:

MW

CY

Pârâtă:

VR Bank Ravensburg-Weingarten eG

Obiectul acțiunii principale

Acțiune pentru restituirea compensației pentru rambursare anticipată cu privire la un contract de credit imobiliar pentru consumatori

Obiectul și temeiul întrebării preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

- 1) Formularea „compensație echitabilă și obiectivă pentru eventualele costuri legate direct de rambursarea anticipată a creditului” de la articolul 25 alineatul (3) din Directiva 2014/17/UE trebuie interpretată în sensul că această compensație trebuie să includă și profitul nerealizat al creditorului,

îndeosebi dobânzile viitoare de care nu va mai beneficia ca urmare a rambursării anticipate a creditului?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

Dreptul Uniunii, în particular articolul 25 alineatul (3) din Directiva 2014/17/UE, conține prevederi în legătură cu calculul veniturilor creditorului obținute din reinvestirea unui credit imobiliar pentru consumatori rambursat anticipat de care trebuie să se țină seama la stabilirea profitului nerealizat și, în caz afirmativ, care sunt aceste prevederi?

Și mai precis:

- a) Reglementarea națională privind calculul trebuie să ia în considerare modul în care creditorul utilizează efectiv suma rambursată anticipat?
 - b) O prevedere națională îi poate permite creditorului să calculeze compensația pentru rambursarea anticipată pe baza unei reinvestiri fictive în titluri de capital sigure cu o scadență echivalentă [cu durata contractului de credit] (așa-numita metodă activ-pasivă)?
- 3) Domeniul de aplicare al articolului 25 din Directiva 2014/17/UE include și situația în care consumatorul reziliază mai întâi un contract de credit imobiliar pentru consumatori în temeiul unui drept de reziliere prevăzut de legiuitorul național, înainte de a rambursa creditorului în mod anticipat creditul?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 februarie 2014 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 (JO 2014, L 60, p. 34), articolul 25 alineatul (3)

Dispozițiile naționale invocate

Codul civil german (BGB), îndeosebi articolul 252, articolul 490 alineatul (2), articolul 500 alineatul (2), precum și articolele 502 și 812

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii preliminare

- 1 Reclamanții au încheiat la data de 11 ianuarie 2019 cu pârâta un contract de credit imobiliar pentru consumatori (denumit în continuare „contractul de credit”) cu privire la o sumă netă a împrumutului de 236 000 de euro în vederea achiziționării

unei locuințe închiriate. Rata dobânzii aferentă creditului era fixă, conform contractului de credit, până la data de 30 ianuarie 2029.

- 2 Contractul de credit prevedea că împrumutatul își poate îndeplini anticipat în totalitate sau parțial toate obligațiile în perioada în care rata dobânzii este fixă doar dacă acesta are un interes legitim în acest sens.
- 3 Potrivit contractului de credit, în cazul rambursării anticipate a creditului, se aplica o compensație pentru rambursare anticipată. În acest sens, contractul de credit prevedea că banca trebuie să primească despăgubiri pentru daunele suferite ca urmare a rambursării anticipate. În plus, contractul de credit prevedea că la calcularea acestor despăgubiri se va aplica metoda activ-pasivă considerată admisibilă de Bundesgerichtshof [Curtea Federală de Justiție], metodă care consideră că fondurile dezangajate prin rambursare sunt investite conform scadenței în obligațiuni ipotecare. La efectuarea acestui calcul se vor lua în considerare, printre altele, daunele rezultate din diminuarea dobânzii ca prejudiciu financiar în urma lichidării anticipate a creditului, adică diferența dintre dobânda contractuală și profitul obținut din obligațiunile ipotecare cu o scadență corespunzătoare scadenței reziduale a creditului rambursat. Pe lângă aceasta se aplică, în conformitate cu contractul de credit, costuri adecvate pentru cheltuielile administrative aferente rambursării anticipate a creditului.
- 4 Prin contractul de vânzare-cumpărare din 19 mai 2020, reclamantii au vândut imobilul închiriat la prețul de 255 000,00 euro. Reclamantul, soldat profesionist, a fost detașat de angajatorul său. Reclamantii au reziliat contractul de credit la data de 30 iunie 2020. Pârâta a adus la cunoștința reclamantilor, prin adresa din 9 iunie 2020, cuantumul compensației pentru rambursarea anticipată solicitată de aceștia în cazul rambursării anticipate a creditului la data de 30 iunie 2020, în valoare de 27 614,17 euro. Reclamantii au achitat această compensație pentru rambursarea anticipată.
- 5 Prin adresa din 19 aprilie 2021, reclamantii au solicitat pârâtei restituirea compensației pentru rambursarea anticipată și au formulat prin prezenta acțiune o cerere pentru restituirea acestei sume.
- 6 În opinia reclamantilor, pârâta nu ar fi avut dreptul la plata compensației pentru rambursare anticipată, deoarece contractul de credit nu conținea suficiente informații, printre altele cu privire la compensația datorată în caz de rambursare anticipată. În plus, din Directiva 2014/17 rezultă că o compensație datorată în caz de rambursare anticipată ar putea fi doar o despăgubire pentru costurile suportate în mod real și nu ar putea include dobânzile nerealizate sau profitul nerealizat de către creditor. Totodată, reclamantii consideră că este inadmisibil calculul ipotetic în baza unor formule matematice financiare.
- 7 În opinia pârâtei, în contract au fost incluse toate informațiile prevăzute de lege. Cu privire la cuantumul compensației solicitate, pârâta face trimitere la jurisprudența constantă a Curții Federale de Justiție potrivit căreia, în cazul

rezilierii legitime a unui credit ipotecar, creditorul ar avea dreptul la despăgubiri legate în mod direct de rambursarea anticipată, dacă împrumutatul datorează la momentul rambursării dobânzi la o rată fixă a dobânzii. Băncile ar trebui de regulă să se refinanțeze la acordarea de credite și și-ar asuma, la rândul lor, obligații pe termen lung față de refinanțator.

Prezentare succintă a motivelor care stau la baza întrebărilor

- 8 Pentru soluționarea litigiului principal, este important de stabilit dacă reclamantii au dreptul la restituirea compensației pentru rambursare anticipată plătite în conformitate cu articolul 812 din Codul civil (care reglementează dreptul la restituirea plăților necuvenite). Ar fi vorba despre un astfel de caz atunci când pârâta nu ar avea dreptul la o compensație pentru rambursarea anticipată.

Cu privire la prima întrebare preliminară

- 9 Dreptul pârâtei la plata compensației datorate în caz de rambursare anticipată ar putea rezulta și din prevederile articolului 502 alineatul (1) din Codul civil. Cu toate acestea, dacă prevederea menționată ar fi incompatibilă cu dreptul Uniunii, în special cu articolul 25 alineatul (3) din Directiva 2014/17/UE, în măsura în care creditorului i se acordă drept compensație pentru rambursare anticipată despăgubirea completă a daunei sale, inclusiv a profitului nerealizat, pârâta nu ar avea dreptul la profitul nerealizat. În acest sens ar trebui să se admită acțiunea pentru restituirea compensației pentru rambursarea anticipată.
- 10 Articolul 252 din Codul civil prevede că daunele compensate includ și profitul nerealizat.
- 11 Potrivit articolului 500 alineatul (2), împrumutatul își poate îndeplini anticipat în orice moment, în tot sau în parte, obligațiile rezultate dintr-un contract de credit de consum (prima teză). Dacă este vorba despre un contract de credit de consum pentru care s-a stabilit o rată fixă a dobânzii, acest lucru este posibil în perioada în care rata dobânzii este fixă doar dacă există un interes legitim al împrumutatului în acest sens (a doua teză).
- 12 Potrivit articolului 502 alineatul (1) din Codul civil, în cazul rambursării anticipate a creditului, creditorul are dreptul la o „compensație corespunzătoare pentru rambursarea anticipată”. Această prevedere se aplică de la implementarea Directivei 2014/17 în dreptul german și pentru contractele de credit imobiliar pentru consumatori. În articolul 502 din Codul civil, nu este însă determinat modul în care ar trebui interpretat mai exact sintagma „compensație corespunzătoare pentru rambursarea anticipată”.
- 13 Legiuitorul german s-a abținut de la implementarea explicită a cerințelor conținute în articolul 25 alineatul (3) prima și a doua teză din Directiva 2014/17, privind faptul că se poate cere doar o compensație „obiectivă”, iar compensația „nu trebuie să depășească pierderile financiare ale creditorului”.

- 14 Jurisprudența națională consideră că daunele suferite de creditor în conformitate cu articolul 502 alineatul (1) din Codul civil trebuie stabilite în continuare în temeiul principiilor legale privind daunele compensatorii, astfel încât dobânzile neîncasate de creditor să fie eligibile pentru restituire și după implementarea Directivei 2014/17 în conformitate cu articolul 252 din Codul civil ca beneficiu nerealizat.
- 15 În opinia instanței de trimitere, din textul și structura articolului 25 din Directiva 2014/17 rezultă diferite indicii privind interpretarea.
- 16 În conformitate cu articolul 25 alineatul (1) a doua teză din Directiva 2014/17, statele membre trebuie să se asigure că, în cazul rambursării anticipate, consumatorul are dreptul la o reducere a costului total al creditului, care variază în funcție de dobânda și costurile aferente duratei rămase a contractului. Aceasta ar putea însemna că dobânzile și costurile pentru perioada reziduală a contractului nu ar trebui să se mai aplice.
- 17 Faptul că, potrivit articolului 25 alineatul (3) prima teză din Directiva 2014/17, pot fi solicitate doar costurile asociate în mod *direct* cu rambursarea anticipată a creditului se opune luării în calcul a dobânzilor care ar fi trebuit achitate în lipsa rambursării anticipate. Este puțin probabil ca acest termen să includă dobânzile care ar fi trebuit achitate doar în lipsa rambursării anticipate.
- 18 În plus, formularea restrictivă „*eventualele* costuri...” de la articolul 25 alineatul (3) prima teză din Directiva 2014/17 s-ar putea opune luării în calcul a dobânzilor [în considerentul (66) al Directivei apare restricția similară „costurile *potențiale*”). Aceasta deoarece, în cazul rambursării anticipate, creditorul nu pierde în mod obligatoriu dobânzile viitoare, ci doar *eventual*.

Cu privire la a doua întrebare preliminară

- 19 Dacă Dreptul Uniunii, în special articolul 25 alineatul (3) din Directiva 2014/17, fără a se opune dreptului băncii la despăgubirea integrală a daunelor, inclusiv a profitului nerealizat, în conformitate cu articolul 502 alineatul (1) din Codul civil, este totuși incompatibil cu modul de calcul al despăgubirii acceptat de jurisprudența națională, acțiunea ar trebui de asemenea admisă, deoarece este exclus dreptul la plata compensației pentru rambursarea anticipată în conformitate cu articolul 502 alineatul (2) punctul (2) din Codul civil, dacă metoda de calcul aplicată nu a fost comunicată consumatorului la încheierea contractului. Articolul 502 alineatul (2) punctul (2) din Codul civil prevede că dreptul la compensație datorată în caz de rambursare anticipată este exclus dacă „în contract informațiile privind perioada de derulare a contractului, dreptul la reziliere al împrumutatului sau calculul compensației datorate în caz de rambursare anticipată nu sunt suficient precizate”. În prezenta cauză, pârâta a comunicat reclamanților doar calculul pe baza așa-numitei metode activ-pasive. Așadar, pârâta nu ar putea calcula ulterior daunele prin aplicarea unei alte metode.

- 20 În opinia instanței de trimitere, din articolul 25 din Directiva 2014/17 rezultă diferite puncte de vedere privind calculul compensației datorate în caz de rambursare anticipată.
- 21 Cerința privind o compensație „obiectivă” de la articolul 25 alineatul (3) prima teză din Directiva 2014/17 confirmă faptul că pot fi incluse în calcul doar costurile efective suportate în mod concret. Din acest motiv, calculul fictiv în baza unor valori matematice financiare sau statistice ar putea fi inadmisibil. Acest aspect ar putea fi confirmat și de sintagma „în cazuri justificate” de la articolul 25 alineatul (3) prima teză din Directiva 2014/17, în special dacă această completare din versiunea din limbile engleză („objective compensation, where justified”) și franceză („objective, lorsque cela s’avere justifie”) se referă la cerința privind obiectivitatea.
- 22 Textul articolului 25 alineatul (4) a doua teză din Directiva 2014/17 se opune eligibilității pentru restituire inclusiv a pierderilor fictive. Potrivit acestuia, informațiile puse la dispoziția împrumutatului trebuie să cuprindă o „cuantificare a implicațiilor pe care le are pentru consumator îndeplinirea obligațiilor înainte de expirarea contractului de credit... și o evidențiere clară a oricăror ipoteze utilizate. Ipotezele utilizate ar trebui să fie rezonabile și justificabile”. Din această formulare se poate concluziona că în compensație sunt incluși și factorii identificați cu ajutorul ipotezelor.

Cu privire la a treia întrebare preliminară

- 23 Dreptul pârâtei la compensație datorată în caz de rambursare anticipată ar putea rezulta și din prevederile articolului 490 alineatul (2) a treia teză din Codul civil, întrucât reclamanții nu doar că au rambursat anticipat creditul, ci și au solicitat rezilierea anticipată. Dacă răspunsul la a treia întrebare formulată cu titlu preliminar este negativ, pârâta ar fi avut dreptul la compensarea profitului nerealizat. Dacă însă răspunsul la a treia întrebare formulată cu titlu preliminar este afirmativ, în cadrul interpretării articolului 490 alineatul (2) din Codul civil s-ar pune aceleași întrebări ca și în cazul articolului 502 alineatul (1) din Codul civil (prima și a doua întrebare preliminară).
- 24 Potrivit articolului 490 alineatul (2) din Codul civil, împrumutatul poate rezilia anticipat un contract de credit cu o rată fixă a dobânzii care este garantat printre altele printr-o garanție imobiliară dacă „interesele sale legitime” impun acest lucru (prima teză). Există în special un astfel de interes atunci când împrumutatul are nevoie de valorificarea în alt mod a bunului ipotecat pentru garantarea creditului (a doua teză). Împrumutatul trebuie să restituie creditorului daunele suportate de acesta ca urmare a rezilierii anticipate a contractului (a treia teză). Potrivit jurisprudenței constante a Curții Federale de Justiție, la calculul compensației datorate în caz de rambursare anticipată a creditului se aplică și principiile legale privind daunele compensatorii, astfel încât în conformitate cu articolul 252 din Codul civil trebuie plătite compensații și pentru profitul nerealizat.

- 25 În dreptul național există controverse dacă cerințele dreptului privind rezilierea contractelor, în conformitate cu articolul 490 alineatul (2) din Codul civil, sunt mai stricte decât cele privind rambursarea anticipată, în conformitate cu articolul 500 din Codul civil, și dacă articolul 25 din Directiva 2014/17 produce efecte asupra interpretării articolului 490 din Codul civil. Până în prezent, în opinia majorității, în domeniul de aplicare al articolului 490 alineatul (2) din Codul civil, la interpretarea termenului de „interes legitim” este necesară o referire la protejarea libertății de acțiune din punct de vedere economic a împrumutatului chiar cu privire la imobilul oferit drept garanție pentru credit. Pe de altă parte, în contextul interpretării în conformitate cu Directiva, se consideră că, în cadrul articolului 500 din Codul civil, există și alte interese justificate (de exemplu, divorțul sau pierderea locului de muncă) ar putea justifica achitarea anticipată.
- 26 În opinia instanței de trimitere, acest aspect este susținut puternic și de faptul că se aplică articolul 25 din Directiva 2014/17 și în cazul în care consumatorul reziliază contractul de credit imobiliar pentru consumatori, potrivit articolului 490 alineatul (2) din Codul civil, înainte de rambursarea anticipată a creditului. Articolul 25 din Directiva 2014/17 urmărește asigurarea unui standard minim al protecției consumatorului în cazul rambursării anticipate. În această situație, nu poate avea nicio semnificație faptul că, înainte de această rambursare, se exercită și dreptul la reziliere prevăzut de reglementarea națională. În general, un consumator nu știe dacă în dreptul său național există prevederi diferite pentru aceste două situații. Chiar dacă acesta cunoaște ambele posibilități, acesta reziliază contractul eventual „din motive de siguranță”. Dacă pentru aceste cazuri nu s-ar aplica directiva, mulți consumatori nu ar profita de dreptul lor la rambursarea anticipată a creditului în conformitate cu articolul 25 din Directiva 2014/17.
- 27 Această prevedere se aplică în special în cazul în care, ca răspuns la prima și a doua întrebare preliminară, Curtea de Justiție ar ajunge la concluzia că principiile aplicabile anterior, potrivit dreptului național privind compensația datorată în caz de rambursare anticipată în cadrul articolelor 500 și 502 din Codul civil, nu sunt compatibile, total sau parțial, cu articolul 25 din Directiva 2014/17. În cazul în care compensația datorată în caz de rambursare anticipată s-ar calcula diferit în cazul exercitării dreptului la reziliere anticipată, în conformitate cu articolul 490 alineatul (2) din Codul civil, decât în cadrul unei rambursări anticipate, în conformitate cu articolele 500 și 502 din Codul civil, consecința ar fi că în anumite circumstanțe consumatorul care a reziliat contractul de credit anticipat s-ar afla într-o situație mai defavorabilă decât cel care își exercită dreptul la rambursare anticipată fără reziliere. Din acest motiv, din obiectivele acestui drept privind protecția consumatorului rezultă că este necesar ca articolul 25 din Directiva 2014/17 să se aplice și în cazul solicitării rezilierii înainte de rambursarea creditului.